

Prenumerationspris:

1/1 år	Ekr. 2:—
1/2 " "	1:—
1/4 " "	0:50

Utgivare: Svenska Folkförbundet.

Redaktör: N. Blees, Riddaregatan 3, Tallinn.

Utkommer varje onsdag.

Pren. pris till utlandet:

1/1 år	Ekr. 3:—
1/2 " "	1:50
1/4 " "	0:75

Johan Nymann †

Den 28 oktober skattade kantor-organisten och läraren på Nuckö Johan Nymann åt förgängelsen. Han var vid sitt fränfalle 74 år och 3 månader.

Med Johan Nymann har Svensk-estland förlorat en av sina främste förgrundsfigurer. Han var egentligen en som långt innan yngre krafter grepo in gjorde början med svenskhetarbetet. Anspråklös och tillbakadragen som han var verkade han i det stilla och utan stora later men var han därför desto mer uppskattad. Ett ovanligt klokt huvud och en mycket beläst man var Johan Nymann. Han har även gjort forskning av värde för Nuckövenskarna och i sina yngre dagar skrivit åtskilligt. Han saknas av varje verklig

svenskhetsvän, släkt och en stor bekantskapskrets.

Vi återgiva ur hans självbiografi följande:

“Jag föddes i Klottorp, Nuckö församling, den 21 juli (2 aug.) 1859. Min far var en s. k. “bakomma,” husbondens bror och dräng, som hade på sin lott att fullgöra dagsverken på herrgården o. s. v. Redan vid 7 års ålder började jag gå i vall med kreaturen, vilket fortgick t. o. m 14. året, således hela 7 somrar, också ett rekord. Redan tidigt väcktes min läslust, så att jag nästan på egen hand lärde mig läsa utan andra böcker än nya testamentet och psalmboken. Inga skolor funnos än, men när jag var 8 år, grundades en skola i Dirslätts by i en ria, och då var jag ännu för ung att bevista densamma, så gärna jag än ville lära mig skriva. — Under tiden hade ett skolhus uppförts i Sutlep på gamla krogens plats och där intogs jag vid 10 års ålder, ett år tidigare än lagen fordrade. Vid 14 års ålder intogs jag i det nygrundade Paschlepssvenskaseminarium, där missionär Thoren anställdes som lärare. Efter slutad kurs dec. 1876, vistades jag ännu vid skolan till hösten 1877, då jag vid 18 års ålder kallades till lärare i Paschleps folkskola och därifrån i februari 1880 till andre lärare i Paschleps seminarium; senare då Thoren av sjukdom ej mera deltog i undervisningen, blev jag förste lärare i hans ställe till december 1882, då seminariet stängdes. Ar 1883 antog jag kallelse till lärare i Odensholms nygrundade folkskola, där

jag tjänstgjorde som lärare och föreläsare i kapellet till d. 1 april 1893, varifrån jag åter kallades till kantor-organist på Nuckö och skollärare i därvarande folkskola, vilket senare ämbete jag nedlade i feb. 1925, då jag blev pensionerad.

Vad nu angår min andel i svenskarbetet, så är därom ej mycket att säga: har dock varit med från början.

Min andel i arbetet bestod och består merändels ännu i det tysta, i personliga samtal med att upplysa om arbetets ändamål och värvandet av medlemmar, och nu, sedan arbetets tyngdpunkt i Nuckö blivit förlagd till Birkas och allt går i fortare tempo, kännes mitt samvete mindre förebrående, ehuru jag fortfarande vill draga mitt strå till stacken.

Jag har ej utträttat något synnerligt och hur glad vore jag icke, om jag lik Johannes Döparen kunnat vara en ropandes röst i öknen, med ena foten i den gamla och den andra i den nya tiden, och att jag, när unga krafter stå eller borde stå till förfogande, med honom kunde säga: “Han måste tillväxa, men jag måste avtaga”; min tid är, lik hans, snart slut och något annat än en sådan ropandes röst har jag icke varit eller velat vara.”

Vid håren stå sörjande änkan fru Nymann, 3 söner — bland vilka Joel Nyman är välbekant för sina insatser i det svenska kulturarbetet och Arvid är lärare — samt andra släktingar och vänner.

Sov i ro, du trogne kämpe, efter väl förrättat arbete!

N. B.

Selma Lagerlöf och Värmland.

Selma Lagerlöf och Värmland! För hela den civiliserade och läsande världen höra de orden samman. Det var med sitt stora lysande följande av glada kavallerier från Värmland som Selma Lagerlöf med en enda gång slog igenom. Och hur hon sedan vikit av på olika vägar är och blir alltid Värmland den stora bakgrunden mot vilken hon ses. Ur hembygdens jord har hennes stora konst spungit fram! Kärleken till hembygden och längtan dit har varit hennes inspirationskälla. —

Den lilla flicka som den 20 november 1858 föddes där uppe i den röda gården i Värmland har blivit en världsberömd storhet — ett internationellt namn mer och vidare känt än något annat svenskt namn i vår tid. Hennes verk, där hon berättar om vårt land och folk och om Värmland och det liv som levats i dess långa dalar och ödsliga skogsbygder på bruk och på herrgårdar, har blivit vår, ja hela världens egendom. Och Mårbacka och Ekeby, de båda värmländska herrgårdarna ha icke bara blivit märkesplatser i landskapets historia och i svensk litteratur, utan ock de mest kända svenska herrgårdar i världen. I sina skildringar från Värmland och Dalarna, Nils Holgersson, — ja, i hela sin diktning, har Selma Lagerlöf utåt blivit Värmlands, ja hela Sveriges förnämligaste färdledare och turistreklam. Och nu följas vi åt upp till hennes kära Mårbacka i Fryksdalen i Värmland.

Vi ta bil från Karlstad. Det tar ungefär halvannan timme, den genaste vägen, den går från öppna, bördiga bygder genom Östra Emterviks skogar och backar. På flera ställen efter vägen är utsikten över bygden vid och vacker, men först när vi komma fram ur skogen i den öppna bygden, se vi den långa sjön och de blå bergen och skogarna, där skymtar Östra Emterviks kyrka, prästgården och bebyggelsen däromkring. Ingen av Fryksdalens kyrkor har en sådan poesi omkring sig som denna — Svartsjö kyrka i sagan. — Det var där utanför kyrkogårdsmuren Aupuilon självspillingen blev begraven. Han som spelat bort

både gård och bärgning för sig och de sina, var icke värd att ligga i vigd jord. Inte blev han glömd av sina vänner för det. En sommarkväll kommo några kavallerier roende från sjöns andra sida. — För att hedra hans minne spelade de Kille på hans grav. — Går vi in i kyrkan, in i sakristian, finna vi framme vid fönstret farbror Eberhards kista med det kupiga locket väl låst. Vid denna kyrka var det som Elisabeth Dohna ibland efter gudstjänstens slut, samlade ihop ett middagssällskap och tog med sig hem till Borg, Herrestads prästgård på Borgs udde ett stycke bortom kyrkan och varifrån utsikten så beskrives i sagan: "Ingen kan

veta, hur fager han är mina drömmars sjö, förrän han från Borgs udde sett morgondimmorna glida bort över dess glättande yta. Innan han från fönstret i det lilla blå kabinettet, där så många minnen bo, sett honom återspegla en blekröd solnedgång."

På långt håll se vi en stor vit byggnad som helt skiljer sig från den andra bebyggelsen. Bilen svänger upp genom björkallén till Mårbacka. Dammen ligger stilla och blank — och påfågeln möter med utbredda stjärtfjädrar i sin omhågnade gård.

I sin bok Mårbacka berättar Selma Lagerlöf om gården och dess historia. Det var från början en bondgård. I början av

1700-talet blev en av gårdens söner präst. Han antog namnet Morell efter Mårbacka, som blev hans boställe. Han blev kaplan i både Östra och Västra Emtervik. Gården fick under många år tjänstgöra som prästboställe. En dotter till adjunkten Wennervik gifte sig med regements-skrivare Daniel Lagerlöf. Deras son Erik Gustaf Lagerlöf blev författarinnans far.

Med säregen poesi har Selma Lagerlöf först skildrat sitt barndoms hem i Gösta Berlings saga, i Liljecronas hem. Där få vi göra sällskap med honom, då han en tidig sommarmorgon kommer vandrande från Ekeby till Lövdala med fiolen under armen. Så säger hon i sagan: — "Herre Gud, vackrare ställe fanns ej. Det var vackert därför, att det var ett gott och fridfullt hem. Livet var lätt att leva där — allt som på andra ställen skulle alstra bitterhet och hat, blev där utjämnat med mildhet. Så skall det vara ett hem."

Av det gamla och det nya Mårbacka har Selma Lagerlöf åt sig skapat en diktarboning. En boning där gammal tradition, konst och god smak bildar ramen om hennes märkliga personlighet.

Den gamla gården har blivit påbyggd och tillökad och liknar nu en stor vacker svensk herrgård. Men hon betonar själv, att det är det gamla Mårbacka, den gamla grunden, de gamla väg-garna. Många klandrade hennes ombyggnad av huset. Men hon har här bara fullföljt sin fars innerligaste önsknings. Han drömde ju alltid om att få göra Mårbacka till en riktig herrgård i två våningar. Det stora sällskapsrummet på nedre botten är det gamla förmaket och den gamla sängkammaren. Här är vackra gamla björkmöbler, de märkliga oljefärgsporträtten ovanför långsoffan äro präster i den lagerlöfska släkten. Här har hon sin flygel på vilken hon spelar. Matsalen bredvid är också den gamla. Väggfälten äro prydda med teckningar från Värmland och Dalarna, utförda av hennes släkting Cristoffer Vallroth.

I övre våning är en vit förnämlig salong. Dörrarna från den leda ut till den stora altanen mot söder. I denna våning har hon sitt sovrum och det

stora vackra biblioteket med inbyggda bokhyllor. Ovanför dem löper som en fris Georg Paulis originalteckningar till Gösta Berlings saga. Här vid skrivbordet har hon sin arbetsplats och böckernas värld omkring sig. Sina egna verk läser hon på flera främmande tungomål. Och böcker kommer det från när och fjärran. Hon har också sina egna verk utgivna på över 30 olika språk. Selma Lagerlöfs namn har en förunderlig klang i främmande land. Hur många utlänningar ha icke genom henne fått sina starkaste sympatier för vårt land och folk. Och för hur många utlandssvenskar har icke hennes namn kommit som en varm och vänlig hälsning! Det är en särskild glädje för Selma Lagerlöf att ha blivit så förstörd i de nordiska grannländerna. Hennes enkla lättfattliga språk, hennes uppfattning om människor och människors öden har gjort, att hon blivit så älskad. Filmen har också gjort hennes verk kända över världen. En ung svensk kadett berättade en gång hur han och hans kamrater möttes i en stad nere i Nordafrika av en stor filmaffisch "Herr Arnes penningar" av Selma Lagerlöf. Och det var ju som en hälsning direkt hemifrån. Den är en av hennes bästa filmer. Radion har också gjort henne känd. Och det har ju varit en stor upplevelse de gånger hon själv talat i radio. En gång nådde ju hennes stämma över Atlanten.

Från biblioteket komma vi upp till den översta våningen under taket. Där har hon gästrummen. Ett rum står här till minne av hennes vän Fru Sophie Elkan. Då de två kvinnorna möttes blevo de vänner i liv och i diktning. De följdes åt på resor i främmande land. De gästade varandras hem i Falun, Göteborg, Mårbacka och på Nääs.

Hon visar alla de kära minnen hon bevarar efter sin väninna. I Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige berättar hon rörande vackert om Nääs, det stora världsberömda slöjdsseminariet, och om arbetet och det glada livet där. Nils Holgersson utkom strax före Selma Lagerlöfs 50-årsdag och de svenska skolbarnen sände henne också tacksägelse i form av brev och färglagda teckningar. En av

dessa föreställde gossen, ugglan och Selma. Hur hon kommer springande från björkallén för att i sista stund rädda gossen från ugglans näbb och klor. Det är en scen från Mårbacka som skildras i boken. Från Nääs har jag mina första minnen av Selma och så från 50-årsdagen i Bergsmansgården i Falun. Och barnens teckningar var där ett av de festligaste inslagen. Genom Nils Holgersson har sedan många årgångar svenska skolbarn lärt sig känna och älska Selma Lagerlöf. Deras beundran har sedan blivit styrkt genom kavaljererna från Värmland och Ingmarsönerna från Dalarne. Legerer från det heliga landet.

Från 50-årsdagen i Falun och hit till Mårbacka är det många år och långa vägar. Barndomshemmet, bygden och landskapet bundo Selma Lagerlöf med starka band, stor kärlek och längtan. Sedan gården i många år varit i främmandes ägo var det henne en stor lycka, då hon kunde förvärva den och för alltid binda den vid sitt namn. Sommaren 1909 köpte hon själva huvudbyggnaden och trädgården och sedan hela egendomen. Till hennes 65-årsdag stod det nya Mårbacka färdigt.

Genom släkt, födelse och fosteran hör Selma Lagerlöf till Värmland. I Värmland har också hennes diktning sina starkaste rötter. Här har hon knutit samman fantasi, dikt och verklighet, och visat all världen denna bygds och detta landskaps skönhet och stämning. Tusenden av främlingar och färdefolk drar hon sommar efter sommar upp efter stränderna av Lövens långa sjö. Vem vill ej se de vägar och platser, där kavaljererna dragit fram och levat sitt sorglösa liv! Inte är det heller underligt att människorna vill se den stora sagoförtäljerskan, hon som gjort dalen och landskapet känt i hela världen. Knappt en ledig dag är det under sommaren för turister. Och det kan bli både störande och provande. Hundradetal — ja tusental av bilar rulla sommardag fram mot Mårbacka. Selma Lagerlöf är både tålmodig och gästfri så långt det går.

Selma Lagerlöf får dock icke betraktas som dikt och dröm. Här är en sund och vacker verklighet. — En verklighet där Sel-

ma Lagerlöf får motvikt i sitt andliga arbete. Trots all den goda hjälp hon har, både i sitt hem och med gårdens skötsel, så är det dock hon som har alla trådarna i sin hand och som var dag med omtanke och intresse följer det praktiska arbetet vid gården. När man hör henne tala med sina medhjälpare, berättar om gården, om människorna och djuren, då förstår man hennes ledande kraft och hennes goda hjärtefog. Då klarnar minnesbilden från en annan kvinnogestalt i dalen — den kloka och starka och i hjärtat så goda majorskan på Ekeby.

Förhållandet mellan Selma Lagerlöf och gårdens folk är också mycket gott. Det är gammal tradition att Mårbackas underlydande varje julafton samlas omkring henne på eftermiddagen till julaftonsfest med traktering och julklappar. Fröken Lagerlöf är hon för dem, men av grannar och gamla sockenbor får hon för det mesta heta: "Selma på Mårbacka". Men det är icke bara människorna som är föremål för hennes intresse. Djuren på gården är det också. Hon har omkring 50 nötkreatur på ladugården, en rödbrokgig svensk boskap. — Och namnen på kossorna går i arv — "Kejsarinna", "Rosetta", "Henrika", "Orsa", "Nilros" m. m. Ladugården byggdes 1879 av Selma Lagerlöfs far. Det dyrbara ladugårdsbygget som ruinerade familjen är skildrat i boken om Mårbacka. Hon berättar också om de 18 rödrosiga kattorna, som fingo växa upp i vild frihet. Fadern fick icke göra av med dem för ladugårdspigan. Hon lät den ena kullen efter den andra växa till. Nio hästar stå på stall, glänsande och putsade så det skiner om dem. En person- och en lastbil höra också till gården. På den senare transporteras mjölk och varor till kunder. Den lilla behändiga gårdshandeln som finns på Mårbacka och där man kan få köpa läskedrycker, vykort och sovenirer och bygdens folk specier och diverse varor, kom till under kristiden för att hjälpa folk och för att ej mjölkbudet skulle bli överhopat med skickbud till Sunne. Det kända Mårbackamjölet säljes mest engros. Mårbacka är verkligen ett mönsterbruk både ute och inne. Allt

ifrån lagugård och stall, åkrar och ångar till den mönstergillt ordningsfulla vinden uppe under huvudbyggnadens stora tak. Och hur mycket Selma Lagerlöf lever samman med gången tid och sina diktningens gestalter, så står hon dock med sitt levande intresse för tidens alla företeelser och strömningar mitt uppe i livet.

Mårbacka är gården där dikt och verklighet mötas men det gamla Mårbacka står dock starkast för en. Där är den gamla farmodern som alltid satt i hörnsoffan och berättade sagor för Mårbackabarnen och vars begravning Selma Lagerlöf så vackert skildrat. Den blida modern, gamla Fru Lagerlöf som fick uppleva dotterns stora berömmelse och även fick vara med och fira hennes 50-årsdag i Falun. — Och fick dö på Mårbacka, moster Wennervik, hon som den 20 november 1858 sent på kvällen kom springande genvägen från prästgården, Herresta-Borg — för att lägga ut korten för den lilla nyfödda flickan och som redan då såg, att hon skulle bli något märkligt. Barn-Maja, Lili-crona, den gode och glade kavaljeren och den lilla flickan som på denna gård och i detta hem växte upp mättad med sagor från det gamla Värmland — som har givit henne så rikt stoff för sin konst. — Och så stor berömmelse. —

Människornas förståelse för hennes konst är den stora lönen för hennes stora kärlek och trofasthet mot Värmland. Och Värmland är stolt över sin minnes-goda dotter.

Tyra Freding.

En estlandssvensk afton i Helsingfors.

Hapsals svenska gymnasiums elever utförde programmet.

Under de s. k. "fönsterklistringsferierna", som äro sedvanliga för alla skolor i Estland — ett par av de sista dagarna i oktober och första dagen i november — hade svenska gymnasiet i Hapsal med ett tjugotal av sina elever under ledning av lärarinnan fru Helga Blees — med väderbörligt tillstånd av landets skolstyrelse — anordnat en excursionresa över till Helsingfors.

Man startade från Reval med s/s "Viola" lördagen den 28 okt. och framkomna till H:fors samma dag omhändertogs de unga resenärerna med färdledare av Utlandsdelegationens, Brages och andra institutioners representanter, som på ovanligt tillmötesgående sätt hade förberett och utlyst en estlandssvensk afton i Balders festsal måndagen den 30 oktober kl. 8 e. m. De bjödo vid ankomsten resenärerna på middag samt senare på kvällen alla till en Bragesafton. På söndagen och måndagen förevisades riksdagshuset, museer och officiella byggnader samt gjordes en "buss-tur" genom Helsingfors. Vidare besöktes Högholmen. Söndagskvällen fingo alla gratis bevista en fest på Ostrobotnja, firad av Helsingfors svenska sångarförbund, samt en annan kväll Svenska teatern. Det var angenäma överraskningar hela tiden, och ungdomarna voro förtjusta över allt det lärrika de fingo vara med om och kände nog i sin bortkommenhet en inre hjärtetacksamhet för all den utsökta vänlighet, som kom oss alla till del. Det kunde man utan vidare märka.

Så kom måndagskvällen — den beramade estlandssvenska aftonen. Balders lokal fylldes till sista plats — över 300 personer — mer än den kunde inrymma, och en stor del fick återvända till följd av att biljetterna fort nog blevo slutsålda. Bland publiken fanns Helsingfors mest framstående personer. Förutom professorer från universitetet och andra i framskjuten släktning var även Dr. Mörne med familj från Grankulla närvarande.

Aftonen inleddes med ett föredrag om estlandssvenskarna, deras historia, kultursträvanden, svårigheter och förhoppningar av undertecknad — som också var med på ett hörn bland de medverkande.

Stor popularitet vann det unga danslaget i sina estlandssvenska nationaldräkter. Det var näml. estlandssvenskarna själva, som stodo för hela programmet. Num-

Den 12 november kl. 5 e. m. anordnas å Tyska flickgymnasiet, Kentmansgat 6,

församlingsafton

med kaffe- och teservering samt lotteri.

ren utfördes icke illa — bättre än man kanske skulle kunnat vänta av oerfarna ungdomar. Det var omväxlande folkdanser, bygdemål och sång på nuckömål samt estniska folksåtar till fiol. — Alla numren belönades med ihållande applåder.

Onsdagen den 1 nov. anträd-des återfärden med "Viola" till Reval — återfärden fick näml. på grund av storm uppskjutas från den 31 okt., men det hade de unga till synes ingenting emot. Det var ett hjärtligt avsked vi vid båten togo av våra mycket anlitade i alla detaljer tillmötesgående vänner.

Undertecknad ber härmed å allas vägnar få frambära ett varmt tack till ovannämnda institutioner med sina representanter och alla andra — ingen nämnd men ingen glömd — som på ett så utsökt sätt gjort vår vistelse angenäm och i allo innehållsrik i Helsingfors. Minnena från vistelsen skola sent glömmas.

N. Blees.

Ett föredrag av Svenske folksekreteraren i Finlands rundradio.

Den 10 november kommer N. Blees att hålla ett föredrag i Finlands rundradio, Lahtis, över ämnet "Estlandssvenskarna berättar om sig själva".

Detta meddelas här till dem som ha radio och möjligen skulle intressera sig för att få höra något om estlandssvenskarna av en estlandssvensk.

Trädgårdskurs i Gamby.

Den 25 och 26 förliden oktober anordnade det livaktiga Jordbruksrörelseförbundet i Gamby en trädgårdskurs under ledning av lärarinnan vid Birkas frk. Schotter. Kursen, som försiggick å Nils-Anders gård — personnamn å gårdar äro ju så vanliga här — omfattade upprepning av gammal trädgård med beskärning av fruktträn och buskar, jordförbättring, anläggning av trädgårdsgångar och häckar, vilka arbeten praktiskt utfördes och jämväl föredragsvis behandlades.

I Gamby såväl som i närgränsande byar har under tidigare skedan fruktodlingen spelat en viss rol även för ekonomin, i ty att man under goda fruktår avyttrat betydande partier äppel och plommon. Sådant är inte numera. Odlingarna ha fått förfalla och därmed har denna förnäma gren i vår lantushållning förlorat i betydelse, men gambyungdomen och de äldre — varenda man i detta byalag strävar numera för trädgårds- och fruktodlingens införande under klart medvetande om att här står något att vinna.

Undert. som var förhindrad att taga del i nämnda kurs, besökte Gamby söndagen därpå för besigtning av potatisodlingsförsöken och i föredragssyfte, kunde finna, att intresset för förenämnda kurs varit gott och att man var nöjd — dessa avundsvärda människor, som skyddat sig för tidens ondskadärhån att man kan känna sig lycklig.

För våren planerar man nu en kurs i besprutning av fruktträdplantor och bärbuskar. Kunna även andra byalag förmås därtill, vilket jag tar för givet — jag riktar härom en uppmaning till lantmannagillena — kan å en större beställning med all sannolikhet en betydande pirsned-sättning vinnas och därmed den segslitna frågan om fruktodlingens införande bringas ett steg fram mot målet, som är: fruktträn på varje gård.

Frukt är folkhälsa och frukt till försäljning fyller vår nu så magra plånbok — ett mål att arbeta för, lika gott som något annat.

Fredr. Erlund.

Birkas Folkhögskola har i dagarna inlett sitt 14-de verksamhetsår med 25 anmälda elever. Av dessa infunna sig vid kursens början 20 elever, medan 5 förbehållit sig att efter slutförda höstarbeten infinna sig.

Svenska Folkförbundet

håller sitt

årsmöte

på Birkas

söndagen den 19 nov. kl. 12
på dagen.

Kyrkokonsert. Senaste söndag gavs i Nuckö församlings kyrka med början kl. 5. e. m. en konsert under medverkan av kompositören Herr Holmquist, som mästertligt gav några större tonstycken å den skrala kyrkoorgeln. Kyrkoherden Danell sjöng solo ett flertal vackra andliga sånger och pastor Aug. Ahlman, som gästar orten, höll en predikan som livligt anslög allmänheten, som nästan till sista plats fyllde det åldriga templet.

Från lantbrukets arbetsfätt.

För att utröna, vilka potatissorter frammana andra, äro förtjänta av att införas i allmännare odling, har i Birkas skollägenhet och genom skolans förmedling hos lugade medlemmar av lantmannagillena provodlats särskilda sorter i jämförande odling. Då meddelande om samtliga försöksresultat ännu ej ingått, meddelas här ett försök å Birkas, omfattande sex inhemska potatissorter från Jögeva försöksanstalts egna stammar. Skörden av 2 kg. utsäde och lika antal knölar för envar sort gävo i medeltal följande resultat: Deodora 28 kg., Majestik 29,5 kg., Kalev 31,2 kg., Kungla 36 kg., Jögeva Nr. 335 — 37,6 kg. och Up to det 38 kg. Omräknade i hektar skördar uppvisa dessa, som dock äro elitsorter högst olika odlingsvärde sett ur synpunkten hög avkastning.

E—d.

Ostillverkning i hemmen.

I ett landshem och särskilt här i Estland med dess naturahållning strävar man till att så vitt möjligt använda och bearbeta egna produkter.

Ost är lika smaklig som närande genom sin rikedom på äggviteämnen och fett. Ost till bröd, till potatis eller grönsaker är förträfflig kost och vida hälsosammare än det överdrivna förtärandet av hårdsaltat kött. Men mjölken användes nästan undantagslöst till smörberedning. Av detta dyttförvärvade material tillvarataga vi m. a. o. endast mjölkfettet, medan vid ostberedningen jämväl mjölkens ostämne eller äggvitan kommer till heders. Till 1 kg. ost åtgår därför blott

10—12 l. mjölk medan motsvarande mängd smör drar 24—25 liter. Då ost tillverkad på 1/4 del skummjölk i marknaden betalas lika högt som smör, betalar ost m. a. o. materialet med omkr. två gånger så högt pris som smöret.

Det är osttillverkningens ekonomi i jämförelse med smörberedningens, som lett förvaltningen av Birkas skollägenhet till införandet av egen mejeridrift. Smör har man redan berett för eget behov under innevarande år och därvid betalade smöret mjölken med 6 cent per liter medan mejeritet samtidigt erlade det ruinerande låga priset 3 cent. Emellertid är man nu i färd med att tillverka ost. Försök göres med olika ostsorter för att komma underfund med vilken eller vilka sorter bäst egna sig för de lokala förhållandena för att så helt slå in på nämnda produktion.

Då eleverna, särskilt de kvinnliga, i tur dejourera i detta hemmejeri, som inrättas så enkelt att vilken gård som helst kan införa tillverkningen, hoppas Birkas på denna väg få osttillverkningen införd och därmed ett värdefullt och smakligt födoämne, som härintills så orättvist förbisetts.

E—d.

Inrikes.

Folket har talat.

För mången var resultatet av folkomröstningen en stor överraskning. Visserligen var det nästan för var man klart, att frihetskriegerarna skulle få en betydlig majoritet, men man tvivlade på huruvida för-rösterna skulle stiga ända till 50% av alla röstberättigade. I Estland finns det f. n. 763.074 röstberättigade väljare. Enligt den av riksdagen antagna lagen, som två dagar före folkomröstningen trädde i kraft, erfordrades hälften, d. v. s. 381.537 för-röster för att den nya grundlagen skulle kunna erkännas såsom antagen. Kvorumshöjandet till 50% av riksdagen så kort före röstningen väckte allmänt missnöje bland befolkningen, ty av gammalt vet man, att endast c. 60% kommer fram vid röstningstider, i vanliga fall höra 40% av väljarna

till de likgiltiga som stanna hemma. Man antog därför, att endast omkring 480.000 personer skulle komma fram och rösta, och att av dessa så stor skillnad mellan ja- och nej-röster som 381.000—98.000, skulle ernås, ansågo de som höjde kvorumssiffran för omöjligt. Detta och mycket annat sporrade emellertid desto mer folket till ansträngning så att 90% deltog i omröstningen med en överväldigande seger för frihetskriegerarna. Resultatet blev 420.000 för-röster och endast 160.000 emot-röster. Tydligare språk kan man knappast begära av ett folk. Bland de 34 som yrkade på majoritetssiffrans höjande i riksdagen voro även ryssarna och svenskarnas riksdagsmän, vilka dessutom gjorde propaganda emot grundlagsändringen bland sina väljare, men det oaktat röstade även den svenska majoriteten för ändringen. Vormsö-röster voro 633 för och 455 emot, Rickholtz 475 för och 357 emot, Paschlep 465 för och 164 emot och Sutlep 358 för och 142 emot. Under sådana förhållanden vore det därför kanske klokt att icke behandla frågan om vem som åtnjuter folkets förtroende eller icke.

Den gamla regeringen avgick den 17 dennes och Konstantin Päts fick i uppdrag att bilda ny regering, vilket han också gjorde under loppet av ett par dagar bland medlemmar utom riksdagen. Den 21 dennes stadfäste riksdagen den Pätska regeringen med 49 röster mot 38 och 3 neutrala. För röstade denna gång även alla minoriteter.

Efter 100 dagar, i slutet av januari 1934, träder den nya grundlagen i kraft och icke senare än i maj blir det presidentval och nya riksdagsval. Presidenten väljes då på 5 år och riksdagen, bestående av 50 man, på 4 år.

Frihetskämparnas förbund inregistrerat. De estländska frihetskämparnas förbund har nu inregistrerats. Detsamma kommer att öppna filialer i hela landet. I slutet av november eller i början av december skall en hela landet omfattande kongress av frihetskämparna sammanträda för att fastslå förbundets taktik för framtiden.

Med döden har avgått
klockaren i Nuckö församling

Johan Nymann,
född d. 2 aug. 1859,
död d. 28 okt. 1933.
Maka och barn.

Från rörelsens ledares sida har förklarats, att ryktena om att frihetskämparna skulle uppställa ett fascistiskt eller nationalsocialistiskt program icke äro överensstämmande med sanningen. För eventualiteten av en politisk aktiv verksamhet kommer ett för estniska förhållanden anpassat program att utarbetas.

Utlandet.

Nedrustningskonferensens byrå samlas den 6 nov. Enligt förljudande synes Hendersons plan att sammankalla nedrustningskonferensens byrå till den 3 november ha misslyckats, då planen stött på motstånd hos ett antal tongivande delegationer. Det förljudes nu emellertid att byrån skall sammanträda den 6 november.

Handelsöverenskommelse Sverige — Polen. En handelspolitisk överenskommelse har avslutats mellan svenska och polska regeringarna. Överenskommelsen, som gäller för tiden intill den 1 maj 1934, skall i avvaktan på ratificering provisoriskt träda i kraft den 1 november 1933. Såvida ingen uppsägning sker före den 1 april 1934 förlänges avtalet fylls vidare med en månads uppsägningstid.

För flertalet svenska exportvaror till Polen har tullsatsen nedsatts till belopp motsvarande de tullar, som gällde före den nya polska tulltariffens ikraftträdande den 11 oktober. Om någon ändring i tullavseende vidtages beträffande importen till Sverige av en del närmare angivna varor såsom stenkol, socker, vissa salter och smörjmedel m. m., skall polska regeringen ha rätt att begära upptagande av nya förhandlingar och om dessa bli

Den 17 okt. avled i Herren
vår käre far, farfar och morfar

Hans Rivramees,
sörjd och saknad av hustru,
barn och barnbarn.
Kristus är mitt liv och döden
min vinning.

resultatlösa att återtaga de medgivanden, som gjorts från polskt håll.

Tyska riksdagsvalen i Tyskland. Enligt vad tyska tidningsutgivareföreningens informationsbyrå meddelar har, då fristen på söndagen utgick, endast en vallista inlämnats till det förestående riksdagsvalet. Riksvalutskottet, som sammanträder på tisdagen, får alltså endats ett valförslag att granska.

Brevlåda.

Herrarna som önska brevväxling med damer böra själva skriva annonsen, ange hur stor annonsen skall vara samt insända pengar i förskott för densamma. I annat fall införes icke Eder annons.

Red.

Frisörsalong för dam och herr

Amberman,

Karrigat. 17, Hapsal.

Flyttad från Karrig. 9 till Karrigat 17 efter 1 jan.

EEKS-MAJA

Förta estniska försäkringsbolaget.

**BRAND-
LIV-
INBROTTS-
GLAS-
HUSDJUGS-**

FÖRSÄKRINGAR

Eeks-Maja är äldsta försäkr. bolaget i Eesti, gr. 1866.
Eeks-Maja försäkringarna stiga till tiotals tusenden.
Eeks-Maja reservkapital är bland de största.
Eeks-Maja presidium: Reval, Bredg. 1, telefon: 438-85.

Kontor: Reval, Bredg. 1, tel. 445-07;
 Harjug. 29, tel. 427-49.
 Avd. i större städer. Agenter över allt.

A-B „EESTI AGA“

Tallinn, Ryssgatan 11-a. Tel. 441-33.

FABRIKATION:

av syr- och acetyléngaser.

FÖRSÄLJNING

av svets-, skär- och lötbrännre, alla reservdelar samt diverse metaller och pulver därtill.

ACETYLÉNGAS, STRÅLKASTARE OCH SIGNALAPPARATER.

SKOLA FÖR SVETSARE.

FÖRSTA INHEMSKA
FÖRSÄKRINGS - AKTIEBOLAGET

EESTI LLOYD

GRUNDAT ÅR 1919

REVAL, LÅNGGATAN (PIKK) 11
 EGET HUS. TEL. 430-08, 448-94.

**Liv-,
brand-,
olycksfalls-,
inbrotts-,
glas- &
transportförsäkring.**

ESTLANDS ZÄNDSTICKSMONOPOL
 Tallinn, Frihetsplatsen 5. Tel. 427-91.

Overum

är namnet, som garanterar verklig kvalitet å plogar och plogdelar.

Moderna Vatten-TURBINER
 och **REGULATORER**
 till fördelaktiga priser
Kvarnmaskiner alla slag

A-B. MALMÖ. KVARNMASKINSFABRIK
 och FABRIK för KVARNMASKINER
 KÖPENHAMN MALMÖ ÖREBRO

HANSA
 STOCKHOLM

Aktiekapital och reservfond
Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRING

Avdelningskontor i Reval:
 Jaani Tän. 11

Trenumerera på
Kustbon

AKTIEBOLAGET
Gestriklands yllefabrik
JÄRBO

Sporttyger, melerade Filtar, Vadmal och Korderor]. Goda kvaliteter och billiga priser. (2429)

LUDWIG WIGART & Co. A./B.
ENGROSLAGER AV
Sybehör, Ylle-, Tricot- & Korta varor

Norrköpings Kemiska Undersökningsanstalt,
Norrköping. Tel. 1249.
Utför kemiska analyser och provtagningar.
Inneh.: Civiling. John Wanselein, stadskemist.

Vid besök i Stockholm, bo på
HOTEL PATRICIA, Vasagatan 36.
intill Centralpostkont. Tel. Namnanr.
Moderat och billigt hotell.
Ett 90-tal rum fr 4 kronor.

A.-B. Ludvig Anderson, Kinna
(Kasthalls Mattfabrik)
Efterhör „KASTHALLSMATTOR“.

FRIMURAREHOTELET
ESKILSTUNA
MATSALAR & CAFÉ
REKOMMENDERAS

Giv barnen **SVEA**
CHOKOLAD och **CACAO**
Närande. Välsmakande.

A.-B. Svea Choklad-Norrköping

N. O. Lundström & Co
Innehavare F. Alb. Pettersson
Estlands vice Konsul Importaffär
Luleå.

SVEABLANDNING

Rostkaffet i blågula påsar
tillfredställer alla i parti från
ENGWALL HELLBERG A.-B., GÄVLE

Vildskinn Räv, Utter, Mård, Hermelin
Ekorre, Hare och Kanin upp-
köpas till allra högsta pris.
Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsak-
ligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes
mot porto.

FOUGSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4
VÄVSKEDAR AV STÅL

garantistämplade, vävskyttlar, vävspännare
och övriga vävredskap köpas förmånligast
antingen hos våra återförsäljare, hemsalörder
och garnaffärer eller direkt från oss. All till-
verkn. m. vårt firmanamn garanteras. Begär
vår illustr. prislista som sändes gratis.
Gunnar Anderssons vävskedsverkstad
Telefon 1 Oxborg Telefon 1

BIL -OLJOR
-TOPPAR
-BÄRGNINGAR
-GARAGERINGAR
-DÄCK och SLANGAR
-REPARATIONER
A.-B. Siefert & Fornander, Kalmar
Tel. 7, 215, 1515. Södra Vägen 30,

A. I. KJELLGRENS EFTR.
Skövde (I. GOOD) Telefon 1-31
KÖTT- OCH CHARKUTERIAFFÄR
REKOMMENDERAS

„Besök
Borås“

BORLIND, BORSEN & Co

Telegr. adr.: „Borlinds“
GÖTEBORG.
Edsv. advokaten

HILDA MUHR & SON ÖREBRO

Charkuteriaffär
Fabrik och kontor. tel. 1179
Affär Nygatan 46, tel. 625
Stortorget 6, tel. 2625.

SÄKER PENNINGPLACERING

Engelholms Sparbank
BO-FAJANS

för Eder jakt- eller fiskestuga finnes i varje
välsorterad Glas-, Porslins- och Bosättningsaffär
BOBERGS FAJANSFABRIK GÄVLE

VID BESÖK I VÄXJÖ REKOMMENDERAR

Järnvägsrestauranten

VÄXJÖ sitt erkänt goda kök. Fullständig
spritservering. Förstklassig musik. På som-
maren enda platsen i staden för härlig
parkservering. God plats för bilar.

KUNGÄLVS ÅNGBAGERI, Kungälv
(E. Bergström) Tel. 123 och 165

REKOMMENDERAS

Stort, Gott och Billigt Bröd.

Tunagatan 4, Upsala
Telefoner: Kontoret 3892, 3893; Förrådet 2890;
Byggnadsp. Paleontologiska Inst. 3894; Bostadst
Väderkvarnen 1899.

HÄLSINGBORGS NYA SPARBANK

HÄLSINGBORG

Gottgör hög-ta gällande ränta
å insatta medel.

SVEDALA

Tegelmaskiner, Grävmaskiner, Stenkros-
sar, Vägbyggnadsmaskiner, Betong-
blandare, Torvmaskiner, Bränslekros-
sar för Torv, Koks och Kol, Pulverise-
ringsmaskiner, Vindsiktar, Transportap-
parater, Lastningselavatorer, Rullager,
Rallvagnshjul, Kokillgods, rekommende-
ras.

AKTIEBOLAGET

ABJÖRN ANDERSSON

Post- och Tel.-adr.: Svedala, Gjuteriet.
Tel. Namnanrop: Gjuteriet

OTTO JANSSONS SKOFABRIK

Jakobsdal JÖNKÖPING Telefon 23
Randsydda skodon, Mans- och Goss-
skodon. Slitstarka. Goda passformer.
Efterfråga J-sons skodon. Bör finnas i alla
välsorterade affärer.

Rekommenderar sina förstkl. tillverkningar av
**PROMENADSKODON, SPORT-, JAKT- och MO-
TORKÅNGOR.**

E. W. Just

Blekeri - Färgeri - Merserisatio
Tel. 1 48 BORÅS Tel. 21 48

Aktieb. LUDVIG SVENSSON

KINNA

rekommenderar sina välkända till-
verkningar.

Dr. Riesenkampff-Lindström

invärtes- (lung) och barnsjukdomar.
Mottager 9-11 och 3-4, telef. 100.
Karja tän. 19, Hapsal.

N. J. Johanssons Eftr. A.-B., Syfabrik

ÅPLARED

Specialité: Tillverkning av
OVERALLS och ARBETSKLÄDER
Telefon: Åplared 1 och 2

Prima PORTLAND CEMENT

från

A/B Gullhögens Bruk, Skövde.

Året Runt bra mat på
Systembolagets Restaurang
LAXEN, HALMSTAD

BORÅS VÄVERIAKTIEBOLAG, BORÅS
Alla slags bomullsvävnader

Aktiebolaget

Nordiska Tapetfabriken

ARVIKA

Förstklassigt fabrikat Köp svenska tapeter.
Köp. PRIMUS TVATTPULVER
från Gävle Såpfabrik.

A.-B. Lidköpings Vikingsågar
LIDKÖPING
VIKING

Representant för Estland
Johan Cronsjö, Vana Viru 9. Reval.

Aktiebolaget **J. E. Arndt**

Hudiskvall Ångbåtsexpedition, Befraktnings
Skeppsmäklari och Speditionsaffär. Lager av
kol och Byggnadsmaterialer. Rikstelef.: 245, 287
325. Telegrafadr.: Arndtbolaget.

Arvika Redskapsfabrik - ARVIKA
REKOMMENDERAR

sina förstklassiga, välkända tillverkningar.
Aberopa denna tidskrift

KUMLA SKOFABRIK

Riks. 54 KUMLA Riks. 54
Rekommenderar sin tillverkning av Grövre o.
Finare SKODON.

FENIX Föreningsgatan 7.

DRUVAN Engelbrektsgratan 5
intima och hemtrevliga rest-lokaler
Omtveta klubbrum. Direktion:
A.-B. MALMÖ-RESTAGRANGER.

Besök

SPENBERGS KONDITORI

Tel. 13 SKELLEFTÅ Tel. 258'
Gott kaffe Goda bakelser
Beställningar mottaga

E. Petterssons

Möbleringsaffär

Etabl. 1876 GÄVLE Tel. 324 o. 1206 MÖBLER
och MATTOR.

TAGE HÅKANSSONS

Konditori, Kafé och Wienerbageri Kloster-
gate 10 - Lund
Rekommenderas
Tel.: Konditoriet 603, Brödbutik, 360

Två Kvalitetsmärken

Gammal

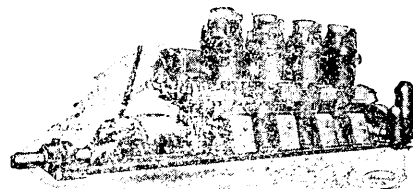
Norrlands Akvavit

och

Renat Bordsbrännvin

46°/o

Begär alltid dessa brännvinsorter på
restauranter och systembolag.

RÅOLJEMOTORER

SKANDIA-VERKEN A.-B.

LYSEKIL

Byggnadfirman ANDERS DIÖS

Hemmets Journal

innehåller
veckans bästa läsning